

**Силабус навчальної дисципліни
«ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ»**

Напрямок підготовки	Доктор філософії		
Галузь знань	01 Освіта / Педагогіка		
Спеціальність	011 Освітні, педагогічні науки		
Освітньо-наукова програма	Сучасні наукові освітні студії: педагогіка, методика навчання іноземних мов і культур, наукова англійська мова		
Статус дисципліни	Дисципліна загальної підготовки		
Мова навчання	Українська		
Семестр	I		
Кількість кредитів ЄКТС	3		
Форма підсумкового контролю	Залік		
Викладач	Кириленко Валентина Граціянівна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри психології і туризму КНЛУ		
Анотація навчальної дисципліни	Дисципліна «Педагогічна психологія» належить до переліку дисциплін за спеціальністю. Вона забезпечує особистісний і професійний розвиток докторанта в галузі психолого-педагогічних знань. Курс спрямований на формування ефективного викладача вищої школи, здатного до передачі знань та розуміння особистості студента, а також розуміння механізмів та закономірностей побудови освітнього процесу, визначенні та створенні умов для успішного оволодіння науковими знаннями. Аналізуються механізми педагогічної діяльності та її структурні елементи. Особлива увага приділяється аналізу системи педагогічної взаємодії на різних рівнях освітнього процесу; забезпеченню умов зменшення професійних ризиків: психічного здоров'я та професійного вигорання.		
Загальний обсяг (відповідно до робочого навчального плану)	3 кредити ЄКТС; 90 год., у тому числі:		
		Денна/вечірня форма навчання	Заочна форма навчання
	лекції	20 год.	
	семінарські заняття	10 год.	
	практичні заняття	–	
	консультації	–	
	самостійна робота	60 год.	
Передумови до вивчення або вибору навчальної дисципліни	<p>Для успішного освоєння дисципліни аспірант знати :</p> <ul style="list-style-type: none"> • специфічні особливості теоретичних основ педагогічної психології (виховання і навчання, особистості педагога та учня, структуру та типи навчальної і педагогічної діяльності) в порівнянні з іншими психологічними науками; • основних концепцій педагогічного процесу, виховання та навчання, психологічних аспектів та завдань педагогічної психології, • структуру та типи педагогічної діяльності, стилі педагогічного керівництва, • змісту та форм організації освітнього процесу, характеристику психологічних новоутворень учнів на різних рівнях освіти, • особливості розвитку учнів відповідно до віку та стану здоров'я і соціальних умов життя, 		

- основи психогієни освітньої діяльності.

уміти:

- Досліджувати та аналізувати розвиток педагогічної науки, психологічні факти, механізми та закономірності навчальної діяльності суб'єктів освітнього процесу, дії її індивідуальних чи колективних суб'єктів,
- аналізувати та критично оцінювати специфіку наукових підходів, виділяючи їх позитивні та негативні сторони,
- аналізувати та критично осмислювати педагогічну дійсність, співставляти наукові знання з дотичних до педагогічної психології наук,
- співставляти існуючі психолого-педагогічні теорії і ситуацію розвитку сучасної освіти в контексті її історичних передумов,
- використовувати методи та прийоми розробки психолого-педагогічних основ удосконалення освітнього процесу на всіх рівнях, з урахуванням антропометричних, анатомічних та фізіологічних параметрів життєдіяльності особистості в філо- і онтогенезе,
- аналізувати результати організації освітнього процесу, визначати та виділяти індивідуальні психологічні особливості розвитку отримувачів освітніх послуг на різних освітніх рівнях,
- аналізувати власну готовність до здійснення педагогічної діяльності та взаємодії суб'єктів педагогічної та учбової діяльності на різних рівнях та ступенях освітнього процесу.

Мета вивчення дисципліни

сприяти *формуванню у аспірантів системи наукових знань* про сутність та проблеми сучасної педагогічної психології, що дозволить поглибити і систематизувати знання слухачів, підвищити їх професійну компетентність і педагогічну культуру, сприяти у формуванні здатності до реалізації отриманих знань та умінь майбутніми спеціалістами в галузі педагогічної психології, які забезпечують фундаментальну наукову підготовку майбутнього науковця. сприяти *усвідомленню аспірантами необхідності дотримання норм професійної етики, академічної доброчесності та розширення загального культурного світогляду, формуванню здатності* планувати і вирішувати завдання власного професійного та особистісного розвитку, стратегій дослідницького самовдосконалення, *вихованню професійних і особистісних якостей аспіранта, необхідних для здійснення науково-дослідної та викладацької діяльності.*

Перелік тем і зміст лекційних і семінарських занять

Змістовий модуль 1. «Психологія педагогічної діяльності»

Модуль спрямований на формування у майбутніх науковців знань про історію розвитку педагогічної психології, її методологічну основу, раціонального ставлення до праці педагога, його професійної діяльності, власного розвитку, структури професіограму сучасного педагога.

1.1. Психологія розвитку як основа педагогічної психології.

Поняття «розвиток» в педагогічній психології, розвиток особистості онтогенезі, вікові кризи, принципи розвитку особистості, категоріальні основи педагогічної психології, проблема співвідношення навчання та виховання, теорії розвитку людини.

1.2. Закони розвитку та навчання особистості.

Категорія особистості в педагогічній психології, закони розвитку особистості, поняття вищих психічних функцій та простір розвитку способів діяльності, класифікація і закони освітньої діяльності, закони періодизації психічного розвитку в педагогічній психології.

1.3. Соціально-психологічна організація системи освіти

Освіта як суспільна сфера діяльності, вимоги до кваліфікації педагога та до якостей педагогічної діяльності, управління в системі освіти, організаційна психологія системи освіти, педагогічні конфлікти та психологічний клімат освітнього середовища.

1.4. Професіограма сучасного педагога

Структура педагогічної діяльності та її компоненти, поняття про педагогічні здібності та їх види, педагогічна задача, самоаналіз та самоконтроль педагогічної діяльності, індивідуальні ускладнення у роботі педагога,

1.5. Співпраця в структурі педагогічної діяльності

Система педагогічної співпраці та характеристика її підсистем, функції сучасного педагога, мотивація педагогічної діяльності, психологія педагогічного впливу.

Змістовий модуль 2. «Психологія отримувача освітніх послуг»

Другий розділ присвячено загальному абрису отримувача освітніх послуг від шкільного до дорослого віку, враховуючи зміни у провідній діяльності, закономірностям перебігу процесів навчання та виховання.

2.1. Психологія учіння

Психологічна характеристика отримувача освітніх послуг, загальна характеристика процесу учіння, психологія навчальної діяльності, психологічні основи засвоєння знань

2.2. Психологія навчання і самоосвіти

Освіта як соціокультурна система, поняття освіта, навчання, самоосвіта, структурні елементи та характеристика навчання, сучасні освітні парадигми, психологія освітніх технологій, типи освітнього середовища.

2.3 Психологія мотивації навчальної діяльності

Проблема мотивації навчальної діяльності в педагогічній психології, поняття нужди, потреби, мотиву в психології навчання, особливості навчальної мотивації, стійкість, динаміка і характеристика навчальної мотивації, розвиток внутрішньої мотивації навчання.

Змістовий модуль 3. «Психологія формування та розвитку зрілої особистості»

Модуль спрямований на розкриття закономірностей процесів виховання людини різного віку, проблематики формування зрілої та життєстійкої особистості, аналіз психологічних умов оптимізації системи виховання.

3.1. Психологія розвитку особистості в процесі безперервної освіти

Сутність та психологічні механізми розвитку особистості в сучасних умовах, простір виховного впливу на різних етапах освітнього процесу, проблема управління освітнім процесом та його психологічний сенс. Освіта протягом життя та безперервність освіти

3.2. Особливості самовиховання

Самовиховання як форма самодетермінованого розвитку, можливості психологічної підтримки формування виховного простору, роль соціуму у формуванні особистості

Система оцінювання курсу

Контроль результатів навчання аспіранта з дисципліни «Педагогічна психологія» здійснюється у формі *вхідного, поточного, модульного та підсумкового (семестрового) контролю*. Механізм і критерії оцінювання оприлюднюються кафедрою психології, педагогіки та фізичного виховання на своєму сайті та інформаційному стенді та доводяться до відома аспірантів до початку навчального року.

Вхідний контроль застосовується як передумова успішної організації вивчення дисципліни. Він дає змогу визначити наявний рівень знань аспірантів і слугує орієнтиром для реалізації індивідуального підходу в процесі викладання дисципліни та визначенні форм організації освітнього процесу і методів навчання.

Поточний контроль успішності аспірантів здійснюється протягом семестру. Під час опанування навчальним матеріалом оцінюється аудиторна, самостійна робота та інші види навчальної діяльності аспіранта. **Поточний контроль** проводиться на кожному семінарському занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки і практичних навичок аспірантів із зазначеної теми (у тому числі самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на семінарських заняттях.

Поточне оцінювання всіх видів навчальної діяльності аспірантів здійснюється *за накопичувальною системою*.

Система оцінювання результатів навчання аспірантів
з дисципліни «Педагогічна психологія»

Види навчальної	Аудиторна навчальна робота аспіранта	Самостійна навчальна робота	М од
-----------------	--------------------------------------	-----------------------------	------

діяльності аспіранта											аспіранта		
	Тема 1	Тема 2	Тема 3	Тема 4	Тема 5	Тема 6	Тема 7	Тема 8	Тема 9	Тема 10	Творче есе	Ситуаційн ий аналіз (кейс- метод)	
Максимальна кількість балів	5		5		5		5		5		15	10	50

Модульний контроль. Семестровому контролю з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» передую написання аспірантами модульної контрольної роботи.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи з дисципліни «Педагогічна психологія»

Модульна контрольна робота включає 2 завдання, з яких кожне оцінюється за наступними критеріями. Відповідь на кожне завдання модульної контрольної роботи оцінюється за 25-бальною шкалою.

23-25 балів виставляються за вичерпну, змістовну, логічну та послідовну за викладом відповідь, що містить самостійні судження та демонструє здатність творчого розв'язання завдання.

18-22 бали виставляються за умови, що відповідь правильна, повна, змістовна, послідовна, але містить незначні помилки у викладі теоретичного матеріалу і практичного розв'язання проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

15-17 балів виставляються за умови, що відповідь неповна, схематична, є неточності і помилки в розкритті проблеми, рівень самостійності суджень недостатній.

14 балів і менше виставляється за умови відсутності вичерпаної відповіді на питання, наявності значної кількості неточностей і фактологічних помилок, що свідчить про поверховість знань аспіранта.

Виконане завдання має включати такі складники: обґрунтування актуальності, викладення змісту, висновки.

Максимальна кількість балів за виконану МКР становить 50.

Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання аспірантів на завершальному етапі вивчення дисципліни.

№ з/п	Форма підсумкового контролю	Види навчальної діяльності аспіранта	Максимальна кількість балів
1.	Передбачений підсумковий контроль – залік	1. Аудиторна та самостійна навчальна робота аспіранта 2. Модульна контрольна робота (МКР) 3. Залік	50 50

Аспірант вважається допущеним до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

Незалежно від форми здобуття третього рівня вищої освіти (очної (денної і вечірньої) і заочної) аспіранти зобов'язані відвідувати аудиторні заняття і проходити всі форми поточного та підсумкового контролю, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

У разі неможливості аспірантам вечірньої та заочної форми здобуття освіти відвідувати всі аудиторні заняття з об'єктивних причин, вони складають індивідуальний графік відвідувань (не менше 50%), а решту завдань виконують дистанційно. Аспіранти погоджують цей графік із викладачем і відділом науково-дослідної роботи. Графік повинен бути затверджений проректором з наукової роботи.

Якщо аспіранти денної форми здобуття вищої освіти через поважні причини (хвороба, надзвичайні сімейні обставини тощо) не можуть відвідувати певну кількість аудиторних занять, вони мають їх відпрацювати. Процедура та форми терміни відпрацювання аспірантами денної

форми здобуття освіти пропущених занять із навчальної дисципліни визначає кафедра психології, педагогіки і фізичного виховання і доводить до відома аспірантів конкретні графіки відпрацювання пропущених занять з дисципліни і критерії оцінювання.

Семестровий контроль з навчальної дисципліни «Педагогічна психологія» проводиться у формі *заліку* за обсягом усього навчального матеріалу, визначеного робочою програмою навчальної дисципліни, і в терміни, встановлені навчальним планом і графіком навчального процесу.

Оцінювання на заліку здійснюється за національною шкалою, за 100-бальною шкалою і шкалою ЄКТС. На заліку екзаменатор виставляє семестровий рейтинговий бал, оцінку за залік (“зараховано / не зараховано”), кількість балів за 100-бальною шкалою й оцінку за шкалою ЄКТС.

Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з навчальної дисципліни 60 і вище, отримують оцінку “зараховано” і відповідну оцінку у шкалі ЄКТС без складання заліку. Аспіранти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни 59 і нижче, складають залік.

Якщо аспірант на заліку отримав підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою “не зараховано”, то, крім цієї оцінки, у відомості обліку успішності йому незалежно від набраного семестрового рейтингового балу виставляється оцінка FX за шкалою ЄКТС і 0 балів за 100-бальною шкалою.

Підсумковий рейтинговий бал	Оцінка за шкалою ЄКТС	Оцінка за національною шкалою
90 – 100	A	Відмінно
82 – 89	B	добре
75 – 81	C	
66 – 74	D	задовільно
60 – 65	E	
0 – 59	FX	незадовільно

На заліку у графі відомості обліку успішності “Відмітка про залік” викладач виставляє:

- оцінку за залік за національною шкалою (“зараховано”);
- кількість балів, що відповідає підсумковому рейтинговому балу аспіранта з навчальної дисципліни (кількість балів за 100-бальною шкалою);
- оцінку за шкалою ЄКТС (A, B, C, D, E).

В Індивідуальний навчальний план аспірант записує точну назву дисципліни (аббревіатури не допускаються), кількість годин і кредитів, підсумкову оцінку з дисципліни за національною шкалою, кількість балів за 100-бальною шкалою і оцінку за шкалою ЄКТС. .

Рекомендована література

1. Власова О. І. Педагогічна психологія: навчальний посібник. Київ: Либідь, 2005. 400 с.
2. Вікова психологія: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О. П. Сергеєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасека; М-во освіти і науки України, Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. Київ, 2012. 375 с.
3. Інтернет-сервіси в освітньому просторі. Випуск 3: методичний посібник. І.С. Аман, О.В. Литвиненко. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2018. 76 с.
4. Екстрене дистанційне навчання в Україні: Монографія. / За ред. В.М. Кухаренка, В.В. Бондаренка. Харків: Вид-во КП «Міська друкарня», 2020. 409 с.
5. Культурологічні та психолого-педагогічні проблеми гуманізації освіти: наук.-метод. зб. Вип. 2 / АПН України, Ін-т психології ім. Г.С. Костюка, Рівнен. міськви конком. від. освіти, Рівнен. наук.-практ. лаб. навчання; за ред. Г.О. Балла. Київ; Рівне: Ліста-М, 2003. 155 с.
6. Максименко С.Д. Генетична психологія учіння людини: монографія. Київ: Видавничий Дім «Слово», 2017. 206 с.
7. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу в закладах загальної середньої освіти в умовах дистанційного навчання/ авторський колектив; за ред. Є.М. Бачинської, О.В. Матушевської. Біла Церква : КНЗ КОП

«Київський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних кадрів». 2020. 109 с.

8. Москалець В.П. Психологія особистості: підручник. Київ: Ліра-К., 2021. 364 с.

9. Найдюнова Л. А. Медіапсихологія: основи рефлексивного підходу : підручник. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кіровоград: Імекс-ЛТД, 2013. 244 с.

10. Освітній простір в контексті гуманістичної парадигми: психологічні пріоритети сучасності : збірник наукових праць / за ред. С.Д.Максименка. Київ-Оттава: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, Canadian publishing office "Accent Graphics Communications & Publishing". 2021. 280 с. URL : <https://fdotadotr.wordpress.com> doi: 10.33531/farplss. 2021. 1.9

11. Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації : методичний посібник для педагогів / С. Богданов, О. Залеська. К. : Пульсари. 2018. 76 с.

12. Поліщук В.М Вікова і педагогічна психологія. Суми: Університетська книга, 2019. 231 с.

13. Н. М. Токарева, А. В. Шамне Вікова і педагогічна психологія : підручник. К. : 2017. 480 с

Додаткова література:

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання. Київ: ІЗМН. 1998. 240 с.

2. Бех І. Д. Психологічні джерела виховної майстерності: навч. посіб. Київ: Академвидав, 2009. 248 с.

3. Костюк Г. С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ: Рад. Шк., 1989. 608 с.

4. Основи соціальної психології : підручник для закладів вищої освіти / П.П. Горностай, М. М. Слюсаревський, В. О. Татенко, Т. М. Титаренко, Н. В. Хазратова та ін. ; за ред. М. М. Слюсаревського. Київ : Талком, 2018. –580 с.

5. Психолого-педагогічні засади діяльності педагога сучасної професійної школи: навчально-методичний посібник / ав.: Дегтярьова Г. С., Козьяр М. М., Руденко Л. А., Шиделко А. В.; за ред. Руденко Л. А. К.: Педагогічна думка, 2013. 144 с

6. Соловей М. І., Спіцин Є. С., Потапенко К. К., Шалік З. М. Організація та методика проведення науково-педагогічних досліджень студентами вищих навчальних закладів. Київ: Ленвіт, 2004. 143 с.

7. Скрипченко О. В., Долинська Л. В., Огороднічук З. В. Вікова та педагогічна психологія: навч. посіб. Київ: Просвіта, 2001. 416 с.

8. Степанов О. М. Педагогічна психологія. Київ: Академвидав, 2011. 416 с.

9. Стоунс Э. Психопедагогика: Психологическая теория и практика обучения (пер. с англ.) / Под ред. Н.Ф. Талызиной. Москва: Педагогика, 1984. 472 с.

10. Сисоєва С.О., Кристопчук Т.Є. Методологія науково-педагогічних досліджень: Підручник. Рівне: Волинські обереги, 2013. 360 с.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Київського національного лінгвістичного університету.

Рекомендовані Інтернет ресурси:

1. <http://www.nbuv.gov.ua/> – Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

2. <http://hplib.npu.edu.ua/> – Наукова бібліотека національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова.

4. <http://pro.fpko.ru/post-name/286/> - федерація психологів-консультантів онлайн.

5. <http://upsihologa.com.ua/> - портал професійних психологів України «У психолога».

